

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних
технологій
Кафедра публічного та приватного права
СИЛАБУС
Фінансове право

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри

 Литвиненко В.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)
«30» серпня 2024р.

Розробник: Шпомер А.І., к.ю.н., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол від «30» серпня 2024 р. № 9

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Коломієць Н.В.

(прізвище та ініціали)

Тип дисципліни	Вибіркова.
Мова викладання	Українська.
Рік навчання та семестр	III рік / VI семестр. ОП «Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)».
Викладач (-і)	Шпомер А.І., к.ю.н, доцент.
Профайл викладача (-ів)	https://faculty-law-polytec.stu.cn.ua/kafedra-publichnogo-ta-pryvratnogo-prava/
Контакти викладача	alla3000@stu.cn.ua

1. Анотація курсу. Фінансове право є однією із основних галузей правової системи України, що викладається у закладах вищої освіти для здобувачів, які навчаються за спеціальністю 081 «Право». Знання фінансового законодавства нашої держави є необхідною умовою успішної роботи за фахом. Дисципліна сприяє формуванню глибокого розуміння та апробації теоретичних знань у практичних ситуаціях, де студенти можуть виявити свої навички у вирішенні реальних проблем фінансового сектору економіки.

Навчальна дисципліна «Фінансове право» передбачає опанування певним інструментарієм, методологією фінансового законодавства, вивчення сутності форм і методів оподаткування окремими податками та зборами в Україні, бюджетного права та процесу, державного впливу на фінансові правовідносини та порушників фінансового законодавства, систему контролюючих органів, їх прав та обов'язків, а також взаємодії між кожним суб'єктом фінансових правовідносин; вивчення системи законодавчих і підзаконних актів з питань регулювання державних фінансів, змісту грошового обігу, платіжних систем, правил обігу валюти і валютних цінностей.

Вивчення дисципліни «Фінансове право» дає можливість одержати знання про відносини між державою та розпорядниками державних коштів; між розпорядниками державних коштів і контролюючими органами; між державою, податковими органами та фінансово-кредитними установами з акумуляції та розподілу бюджетних надходжень, а також правовідносин із платниками податків.

Отримані знання допомагають здобувачам вищої освіти краще володіти правом як інструментом державного управління фінансовою сферою діяльності. Але право може успішно виконувати свою функцію лише за умови жорсткого дотримання його вимог в усіх сферах діяльності, зокрема і в фінансовій. Питання правового регулювання акумулювання, розподілу та використання державних фінансів – комплексна проблема, з якою працюють представники різних спеціальностей, та насамперед юристи.

Курс фінансового права інтегрує знання з окремих галузей права (трудове, цивільне, кримінальне, господарське тощо), та інших суміжних наук, конкретизує, доповнює і поглиблює зміст знань, навичок, умінь із зазначених дисциплін.

Навчальна дисципліна викладається один семестр. Вивчення курсу закінчується складанням підсумкового контролю-екзамену.

2. Мета та цілі курсу. Мета навчальної дисципліни - формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань з основних інститутів фінансового права, найважливіших категорій та конструкцій фінансового законодавства, основних тенденцій його розвитку та набуття практичних навичок щодо вирішення ситуацій у застосуванні бюджетного, податкового, банківського та валютного законодавства; умінь використовувати правові засоби регламентації виконання фінансових зобов'язань.

Завданнями вивчення дисципліни «Фінансове право» є:

- ознайомлення із загальними засадами здійснення фінансової діяльності в державі;
- вивчення теорії фінансового права;
- вивчення джерел фінансового права та практики їх застосування;
- з'ясування сутності бюджетного, податкового, банківського, валютного законодавства, особливостей фінансово-правових відносин, прав і обов'язків суб'єктів цих відносин;
- набуття вмінь щодо використання норм фінансового права під час аналізу практичних ситуацій;
- зміцнення світоглядної та громадянської позиції майбутніх правознавців, підготовка їх до самостійної напруженої та відповідальної роботи на користь суспільства та держави.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути та/ або розширити наступні загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 2. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

3. Результати навчання. В результаті вивчення дисципліни «Фінансове право» здобувачі вищої освіти повинні *знати*:

- зміст основних фінансово-правових понять та категорій;
- сутність предмету і методу фінансового права;
- джерела та систему фінансово права;
- нормативно-правові акти відомчого характеру;
- загальні засади фінансової діяльності держави і органів місцевого самоврядування;
- правові основи фінансового контролю;
- сучасні тенденції розвитку фінансових правовідносин;
- правові засади регулювання фінансових відносин у галузі бюджетної діяльності, податків, державного та муніципального кредиту, державних і місцевих видатків, страхування, банківської діяльності, грошового обігу, розрахунків та валютного регулювання;

вміти:

- працювати з нормативно-правовими актами, що регулюють фінансові відносини, аналізувати їх зміст;
- вирішувати на базі національного та міжнародного законодавства конкретні правові ситуації, які виникають у фінансовій діяльності;
- розрізняти відносини, що регулюються чинним законодавством у сфері фінансової діяльності.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні результати навчання (РН), передбачені освітньою програмою:

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

4. Пререквізити.

-

5. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20 години
Семінарські заняття	20 годин
Самостійна робота	80 годин
Індивідуальне завдання	контрольна робота
Всього кредитів	4

Форма проведення занять – лекційні, семінарські заняття, самостійна робота з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів, інтернет-ресурсів.

6. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Тема 1. Фінансова діяльність держави та ОМС

Фінанси як економічна, юридична, історична і вартісна категорія. Етимологія категорії “фінанси” Державні фінанси. Матеріальний зміст фінансів: централізовані і децентралізовані фонди коштів.

Фінансова діяльність держави як предмет дослідження фінансового права. Фінансова діяльність, її об’єкт та інструмент. Економічний та правовий характер фінансової діяльності держави. Принципи і методи фінансової діяльності держави. Загально-правові та галузеві принципи фінансової діяльності. Методи фінансової діяльності. Методи формування фондів коштів: обов’язковий, добровільний. Методи розподілу грошових коштів. Методи використання фінансових ресурсів. Методи фінансового контролю.

Фінансова система України та її складові. Фінансова ланка. Фінансова система України та характеристика її окремих ланок: державного бюджету, місцевих фінансів, фінансів підприємств, державного страхування, кредиту.

Система і правове положення органів влади, що здійснюють фінансову діяльність держави. Фінанси і фінансова діяльність держави та ОМС.

Тема 2. Фінансове право як галузь права

Предмет фінансового права та методи фінансово-правового регулювання. Поняття фінансового права. Сутність фінансового права, як галузі публічного права. Предмет фінансового права та його ознаки. Характеристика фінансових відносин, що є предметом фінансового права. Поняття методу правового регулювання та його особливості в фінансовому праві.

Фінансове право в системі права України. Взаємозв’язок фінансового права з конституційним, адміністративним, цивільним, господарським правом. Поєднання фінансового права з кримінальним, трудовим та пенсійним правом.

Система та джерела фінансового права. Загальна та особлива частини фінансового права. Джерело фінансового права. Фінансове законодавство. Коротка характеристика основних джерел фінансового права.

Фінансово-правові норми. Сутність фінансово-правової норми. Загальні риси та особливості фінансово-правових норм. Компоненти норми фінансового права: гіпотеза, диспозиція, санкція. Класифікація фінансово-правових норм.

Фінансово-правові відносини: зміст та особливості. Ознаки фінансових правовідносин. Характер та матеріальний зміст фінансових правовідносин. Структура фінансових правовідносин: суб’єкти, об’єкт, зміст.

Фінансово-правові норми. Сутність фінансово-правової норми. Загальні риси та особливості фінансово-правових норм. Компоненти норми фінансового права: гіпотеза, диспозиція, санкція. Класифікація фінансово-правових норм.

Фінансово-правові відносини: зміст та особливості. Ознаки фінансових правовідносин. Характер та матеріальний зміст фінансових правовідносин. Структура фінансових правовідносин: суб’єкти, об’єкт, зміст. Суб’єкти фінансового права і фінансових правовідносин. Захист прав суб’єктів фінансових правовідносин.

Тема 3. Правові основи фінансового контролю в Україні

Суть і призначення фінансового контролю. Предмет фінансового контролю. Значення фінансового контролю. Фінансова дисципліна. Фінансове правопорушення. Принципи фінансового контролю.

Форми та методи фінансового контролю. Форми фінансового контролю в залежності від часу здійснення; залежно від характеру взаємовідносин і суб’єкта контролю; за формами проведення; залежно від цільової спрямованості; залежно від місця здійснення. Методи фінансового контролю. Аналіз фінансової діяльності. Обстеження. Облік. Інспектування,

ревiзiя та перевiрка, їх звiвiдношення й види. Порядок проведення ревiзiй та перевiрок. Перiодичнiсть проведення ревiзiй та перевiрок. Акти за пiдсумками проведення ревiзiй та перевiрок, їх правовi наслiдки.

Система контролюючих органiв у галузi публiчної фiнансової дiяльностi. Органи фiнансового контролю загальної та спецiальної компетенцiї. Незалежний фiнансовий контроль. Контроль за дотриманням законодавства у сферi публiчних закупiвель.

Тема 4. Бюджетне право i бюджетний система України

Поняття i роль бюджету. Етимологiя поняття "бюджет". Бюджет в економiчному розумiннi. Бюджет за формою прояву та за матерiальним звiстом. Юридичне значення бюджету. Функцiї бюджету. Полiтичне значення бюджету. Взаємозв'язок бюджету з економiкою.

Бюджетне право та бюджетi правовiдносини. Предмет бюджетного права. Специфiчнi риси бюджетного права. Суб'єкти бюджетних правовiдносин. Бюджетно-правовi норми. Класифiкацiя бюджетно-правових норм за звiстом, за часом дiї. Джерела бюджетного права.

Бюджетна система України. Фактори, що впливають на бюджетну систему. Види бюджетiв. Поняття та склад зведеного бюджету України. Принципи побудови бюджетної системи України.

Бюджетна класифiкацiя. Складовi бюджетної класифiкацiї. Сутнiсть та склад доходiв бюджету. Сутнiсть та склад видаткiв бюджетiв. Таємнi видатки. Класифiкацiя фiнансування бюджету та боргу. Загальний та спецiальний фонди бюджету. Резервний фонд. Дефiцит бюджету. Причини виникнення дефiциту. Профiцит бюджету.

Тема 5. Бюджетний процес

Поняття, звiст та стадiї бюджетного процесу. Бюджетний процес. Складовi та моменти бюджетного процесу. Завдання бюджетного процесу. Принципи бюджетного процесу. Бюджетний цикл.

Порядок складання проекту бюджету, його розгляд i затвердження. Учасники бюджетного процесу. Програмно-цiльовий метод у бюджетному процесi. Прогноз бюджету на наступнi за плановим два бюджетнi перiоди. Бюджетнi запити. Бюджетна резолюцiя. Склад проекту закону про Державний бюджет та додатковi матерiали. Подання проекту до Верховної Ради України та Президенту України. Розгляд та затвердження Державного бюджету України. Звiст закону про Державний бюджет України. Обмеження щодо виконання бюджету в разi його неприйняття до граничного термiну. Затвердження мiсцевих бюджетiв. Звiст рiшення про мiсцевий бюджет.

Виконання бюджету. Розпис бюджету. Внесення змiн до Державного бюджету України та мiсцевих бюджетiв. Скорочення видаткiв i кредитування бюджетiв. Захищенi статтi бюджету.

Звiтнiсть про бюджет. Пiдготовка i обговорення звiту про виконання бюджету та прийняття рiшення щодо нього.

Контроль та аудит у бюджетному процесi.

Тема 6. Правове регулювання державних i мiсцевих видаткiв

Поняття державних та мiсцевих видаткiв, їх особливостi i принципи фiнансування. Видатки та витрати бюджету. Класифiкацiя державних видаткiв за предметною ознакою, за роллю в вiдтворювальному процесi, за економiчним звiстом. Класифiкацiя мiсцевих видаткiв.

Поняття та принципи бюджетного фiнансування. Суб'єкти видаткових звiдносин. Види та повноваження головних розпорядникiв бюджетних коштiв. Розпорядники бюджетних коштiв нижчою рiвня. Одержувачi бюджетних коштiв. Механiзм здiйснення видаткiв.

Кошторис - основний плановий фiнансовий документ бюджетної установи. Порядок бюджетно-кошторисного фiнансування. Бюджетна установа та бюджетна сфера. Кошторис бюджетної установи. Правове значення кошторису. Види кошторисiв. Складовi кошторису.

Додержання фiнансової дисциплiни. Бюджетне правопорушення та їх види. Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства та порядок їх застосування. Вiдповiдальнiсть за порушення бюджетного законодавства.

Порядок фінансування соціально-культурних заходів. Склад соціально-культурних видатків. Видатки на соціальний захист населення. Порядок фінансування освіти. Порядок фінансування науки. Видатки на культуру та мистецтво.

Фінансування охорони здоров'я та фізичної культури. Видатки на охорону здоров'я. Видатки на фізкультуру і спорт.

Порядок фінансування видатків на національну оборону. Правова база оборони держави. Межі та особливості фінансування з Державного бюджету. Функціональна структура видатків. Суб'єкти фінансування.

Видатки на утримання органів державного управління, органів місцевої влади та місцевого самоврядування.

Поняття і класифікація державних доходів в Україні та основи їх правового регулювання. Співвідношення державних доходів з доходами Державного бюджету України. Класифікація державних доходів. Централізовані і децентралізовані державні доходи. Відмінність податків від неподаткових платежів.

Виключне право України на встановлення державних доходів. Права органів місцевого самоврядування у сфері законодавства про доходи.

Правове регулювання неподаткових доходів. Неподаткові платежі за користування природними ресурсами. Платежі за надання послуг: державне мито, митні збори. Неподаткові доходи штрафного характеру. Доходи від конфіскованого майна, штрафи, санкції за недотримання державних стандартів. Інші неподаткові доходи.

Податки, їх поняття та роль. Податкова система України. Загальнодержавні та місцеві податки.

Тема 7. Податкове право

Податкове право. Місце податкового права в системі фінансового права України. Предмет та метод податково-правового регулювання. Податкові норми та правовідносини: особливості та види. Джерела податкового права. Система податкового законодавства.

Податки: поняття, значення та функції. Риси податків. Класифікація податків. Податкова система. Принципи оподаткування.

Загальні засади встановлення податків і зборів. Елементи юридичного складу податку як юридичної конструкції: платники податку; об'єкт оподаткування; база оподаткування; ставка податку; порядок обчислення податку; податковий період; строк та порядок сплати податку; строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку; податкові пільги та порядок їх застосування.

Відповідальність за порушення вимог норм податкового законодавства: кримінальна, адміністративна, фінансова.

Види податкових правопорушень. Пеня за прострочення строку сплати обов'язкових платежів. Штрафні санкції за несвоєчасне подання декларації та інших документів обов'язкової звітності до контролюючого органу; за допущення арифметичних чи методологічних помилок у звітних документах, за несвоєчасну сплату податків до бюджету та ін.

Адміністративний та судовий порядок оскарження дій та рішень податкових органів.

Загальна характеристика податків з юридичних осіб. Правове регулювання стягнення непрямих податків. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Сутність, суб'єкти, об'єкти, строки, пільги.

Правове регулювання стягнення прямих податків. Податок на прибуток підприємств. Сутність, суб'єкти, об'єкти, строки, пільги.

Загальна характеристика податків з фізичних осіб. Податок на доходи фізичних осіб. Сутність, суб'єкти, об'єкти, строки, пільги. Особливості оподаткування окремих категорій платників. Податкова соціальна пільга. Податкова знижка. Оподаткування окремих видів доходів.

Загальна характеристика місцевих податків, які обов'язково сплачуються на території України (на прикладі Чернігівської громади). Повноваження органів самоврядування щодо

місцевих податків та зборів.

Податок на майно. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Транспортний податок. Плата за землю. Сутність, суб'єкти, об'єкти, строки, пільги.

Місцеві збори. Збір за місця для паркування транспортних засобів. Туристичний збір.

Правове регулювання стягнення єдиного податку.

Екологічний податок.

Тема 8. Правові основи державного кредиту (боргу). Державне страхування

Поняття, функції, форми та види державного кредиту. Поняття державного кредиту. Особливості, економічний зміст, юридична природа, забезпечення та цільове призначення державного кредиту. Ознаки правових відносин державного кредиту. Функції державного кредиту. Класифікація державного кредиту залежно від статусу позичальника, від сфери розміщення боргових зобов'язань, від строків погашення, виду доходності. Форми державного кредиту: державні облигації, казначейські зобов'язання.

Державний борг. Сутність та правові обмеження державного боргу. Внутрішній державний борг, його види та структура. Зовнішній державний борг. Основні причини створення і збільшення державного боргу.

Правовідносини України з іноземними державними та міжнародними фінансово-кредитними установами в сфері державного кредиту. Світовий банк. Європейський банк реконструкції і розвитку. Міжнародний валютний фонд. Критерії ефективності та стабілізаційні призначення.

Порядок здійснення запозичень до місцевих бюджетів України. Умови розвитку ринку місцевих запозичень. Форми запозичень муніципального органу.

Страхування як економічна і правова категорія, його матеріальний зміст. Функції страхування. Суб'єкти та об'єкти страхових відносин. Основні галузі і види страхування. Загальнообов'язкове і приватне страхування: особливості правового регулювання.

Страхування як предмет фінансово-правового регулювання. Види страхових фондів. Органи державної влади, які здійснюють контроль за страховою діяльністю в Україні.

Поняття обов'язкового страхування. Види обов'язкового державного страхування. Суб'єкти обов'язкового державного страхування.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування: поняття, види, принципи. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: суб'єкти, страхові випадки, розміри страхових внесків, порядок здійснення страхових виплат. Поняття, суб'єкти і джерела фінансування загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Держане соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності. Система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, його суб'єкти, особливості сплати страхових внесків. Державне регулювання і нагляд у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Фінансування загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 9. Правий статус банків в Україні

Поняття банківської системи України та банку. Загальна характеристика правової природи Національного банку України. Функції Національного банку України. Правовий статус Ради Національного банку України. Повноваження Голови Ради Національного банку України. Функції та повноваження Правління Національного банку України. Правовий статус Голови Національного банку України. Структура Національного банку України. Види операцій Національного банку України. Повноваження Національного банку України щодо організації готівкового грошового обігу. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання. Повноваження Національного банку України щодо здійснення наглядових та регулятивних функцій.

Види банків. Поняття державного банку. Поняття банківських ресурсів. Розмір статутного капіталу банку. Органи управління та контролю банку. Банківські групи.

Зміст банківської діяльності. Основні функції банків та види банківської діяльності.

Порядок створення банків. Статут банку. Особливості державної реєстрації банків. Умови надання та відкликання банківської ліцензії. Обмеження щодо діяльності банків. Порядок ліквідації банків.

Поняття банківського нагляду. Особливий режим контролю за діяльністю банків. Заходи впливу, які має право застосовувати Національний банк України до банків. Критерії віднесення банку до проблемних та неплатоспроможних.

Тема 10. Правове регулювання грошового обігу в Україні. Валютне регулювання та валютний нагляд

Правове регулювання грошового обігу в Україні. Основні умови грошового обігу на території країни. Гривня, як єдиний платіжний засіб в Україні. Правові основи функціонування платіжних систем. Платіжна система: сутність, склад, функція, види та зміст основних правил.

Поняття та принципи безготівкових розрахунків. Загальні правила здійснення безготівкових розрахунків.

Поняття банківського рахунку. Види банківських рахунків. Загальні правила відкриття банківських рахунків. Особливості відкриття банками рахунків у національній валюті. Операції, які проводяться з поточних рахунків. Порядок переоформлення та закриття рахунків. Вкладні (депозитні) рахунки. Рахунки ескроу. Види кореспондентських рахунків.

Поняття форм розрахунків та платіжних інструментів. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки із застосуванням платіжних вимог-доручень. Поняття платіжної вимоги та випадки її застосування у безготівкових розрахунках. Особливості розрахунків із застосуванням чеків. Акредитивна форма розрахунків. Вексельна форма розрахунків. Правові норми використання банківських платіжних карток.

Поняття готівкового обігу. Порядок організації та здійснення готівкових розрахунків. Відповідальність за порушення норм із регулювання обігу готівки.

Поняття валюти та валютних операцій. Валютні цінності. Валютні операції та їх класифікація. Учасники валютних операцій. Ліцензування валютних операцій. Валютна політика: сутність, завдання. Сутність та функції валютного курсу. Конвертованість валюти. Класифікатор іноземних валют. Форми та методи валютної політики. Валютна система. Елементи національної валютної системи. Сутність золотовалютних резервів та зміст управління ними.

Організація валютного регулювання. Правові акти, що регулюють валютні відносини. Етапи валютного регулювання в Україні. Сутність, напрями та особливості валютного регулювання. Повноваження Кабінету Міністрів України та Національного банку України в сфері валютного регулювання.

Правовий режим валютного нагляду. Основні напрями валютного нагляду. Суб'єкти та їх повноваження в сфері валютного нагляду.

Відповідальність за порушення валютного законодавства.

Тематика семінарських занять

1. Фінанси і фінансова діяльність держави та ОМС.
2. Фінансове право як галузь права.
3. Правові основи фінансового контролю.
4. Бюджетне право і бюджетна система України.
5. Бюджетний процес.
6. Правове регулювання державних і місцевих видатків, державні доходи. Правові основи бюджетно-кошторисного фінансування.
7. Податкове право.
8. Правові основи державного кредиту (боргу). Страхування.
9. Правовий статус банків в Україні.
10. Правове регулювання грошового обігу в Україні. Валютне регулювання та нагляду.

Тематика самостійної роботи

На самостійне опрацювання виносяться окремі питання тем. Перелік питань, які виносяться на самостійне опрацювання викладені у розробці: Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / Укл.: Шпомер А. І. – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2024. – 74 с.

7. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету "Чернігівська політехніка"».</p> <p>З дисципліни здобувач може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на екзамені.</p> <p>Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій та опитувань студентів на семінарських заняттях. Бали, які набрані здобувачем за результатами активності на семінарах та за контрольну роботу, складають оцінку поточного контролю.</p> <p>Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки. Оцінювання успішності здобувача вищої освіти під час семестрового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ECTS і вносяться в відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».</p> <p>Складання екзамену є обов'язковим елементом підсумкового контролю знань для студентів, які претендують на оцінку «добре» або «відмінно». Якщо студент виконав всі види робіт протягом семестру та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен.</p> <p>Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.</p>
Практичні заняття	<p>Робота на семінарському занятті оцінюється у балах (5 балів за одне заняття) за наступними критеріями:</p> <p>5 балів – здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.</p> <p>4 бали – здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.</p> <p>3 бали – здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках,</p>

	<p>аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.</p> <p>1-2 балів – здобувач за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; студент із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.</p> <p>0 балів – здобувач не готовий до семінарського заняття.</p> <p style="text-align: center;">Порядок оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти.</p> <p>Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання самостійної роботи здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях, а також самостійність та своєчасність здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу.</p> <p>Максимально можливий бал (1бал за тему) за конкретним завданням ставиться за умови відповідності виду самостійної роботи всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів.</p> <p>Перелік завдань для самостійної роботи здобувачів зазначений в методичних рекомендаціях.</p> <p>Порядок оцінювання тестових завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 балів – точні відповіді на понад 90-100%тестових питань; - 4 бали – точні відповіді на 70%-89% тестових питань; - 3 бали – точні відповіді від 50% до 69 % тестових питань; - 1-2 бали – здобувач дав відповідь на меншу кількість, ніж 50% питань і показав незадовільний рівень знань з теми; - 0 балів – здобувач не виконав тестові завдання. <p>Написання контрольної роботи оцінюється за критеріями: грамотність, логічно-послідовне викладення матеріалу, охайність, науковість, достатня кількість дослідженої літератури, правильність відповіді на окреслені питання. За наявності всіх компонентів робота отримує 5 балів; обмежена кількість використаної літератури, наявність орфографічних помилок, питання розкриті частково – 4 бали; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення теоретичної частини, суттєві помилки – 3 бали; за неохайне оформлення, не відображення теоретичної частини – 1-2 бали; робота невиконана – 0 балів.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених силабусом навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю не</p>

	дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно» – Е, 60 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому в розділі 6 «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка»», затвердженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка»
--	---

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
1	Робота на семінарському занятті	0...30
2	Реферування наукової літератури або виконання самостійної дослідної роботи (есе), або вирішення задачі	0...5
3	Виконання тестових завдань	0...5
4	Присутність на лекційному занятті	0...0,5
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (Екзамен)		0...40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)	задовільно	
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка».

Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність під час проведення практичних та лекційних занять. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Пропущені теми семінарських занять не відпрацьовуються.

Виключенням може бути наявність поважних причин несвоечасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти, можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка»). Списування під час підсумкового контролю, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до Положення визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», Порядку визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка».

9. Рекомендована література.

1. Фінансове право: навч. посіб. / М.Г. Волошук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.

2. Фінансове право: підручник / Бандурка О. М., Гетманець О. П., Жорнокуй Ю. М. та інші; за заг. ред. О. П. Гетманець; МВС України, Харків. Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 392 с.

3. Фінансове право : підручник: до 215-річчя Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого / О. О. Дмитрик та інш.; ред.: М.П. Кучерявенко, О.О. Дмитрик; НЮУ ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2019. 416 с.

4. Фінансове право : конспект лекцій / укладач М. В. Плотнікова. Суми : Сумський державний університет, 2019. 253 с.

5. Фінансове право: навчальний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / Т. А. Латковська, М. І. Сідор, О. С. Койчева. Одеса, 2019. 226 с.

6. Фінансове право : посіб. для підгот. до іспитів / Д. О. Білінський, І.М. Бондаренко, О.О. Головашевич та ін. ; за ред. О.О. Головашевича. Харків : Право, 2020. 268 с.

7. Музыка-Стефанчук О.А., Якимчук Н.Я. Сучасне фінансове право. Право публічних фінансів: підручник. Київ: АртЕк, 2024. 656 с.

8. Naentjens, M.; de Gioia Carabellese, P. European Banking and Financial Law [2nd edition]. London: Routledge, 2020 - 328 p.

Інформаційні ресурси

1. <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=450> (посилання на сторінку дисципліни в системі дистанційного навчання moodle)
2. Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua>.